

Sygn. akt VII U 656/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 czerwca 2015 r.

Sąd Okręgowy w Lublinie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Danuta Dadej - Więsyk
Protokolant:	starszy sekretarz sądowy Beata Pełczyńska

po rozpoznaniu w dniu 17 czerwca 2015 r. w Lublinie

sprawy J. A.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w L.

o wysokość emerytury

na skutek odwołania J. A.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w L.

z dnia 19 lutego 2015 roku, nr (...)

odwołanie oddala.

Sygn. akt VII U 656/15

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 19 lutego 2015 roku, znak:(...), Zakład Ubezpieczeń w L. na podstawie ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2013 roku, poz. 1440 ze zm.) odmówił J. A. prawa do przeliczenia emerytury w zakresie stażu pracy i podstawy wymiaru świadczenia w związku z nadesłanymi dokumentami. W uzasadnieniu organ rentowy podniósł, że wnioskodawca nie przedstawił żadnych dokumentów, które świadczyłyby, że w okresie objętym sporem od dnia 1 stycznia 1984 roku do dnia 31 grudnia 1994 roku był pracownikiem (...) Sp. z o.o. Towarzystwo (...) np. umowę o pracę, świadectwo pracy, angaże, legitymację ubezpieczeniową czy zaświadczenie o zatrudnieniu i wynagrodzeniu lub wpis w dowodzie osobistym. W ocenie organu rentowego przedłożone dokumenty, tj. pisma dotyczące H. S., A. F. i B. K., kserokopia książeczki walutowej i książeczki kontrolnej nie dowodzą w żaden sposób podstawy prawnej zatrudnienia wnioskodawcy za granicą. Zgodnie ze stanowiskiem Zakładu wykonywanie przez J. A. pracy związanej z nadzorowaniem budowy mogło wynikać z innego stosunku prawnego niż umowa o pracę (decyzja – k. 158 akt rentowych).

W odwołaniu J. A. wnosił o uchylenie zaskarżonej decyzji w całości i nakazanie organowi rentowemu przeliczenie emerytury zgodnie z wnioskiem z dnia 5 lutego 2015 roku. W uzasadnieniu szeroko powołał orzecznictwo na temat

wymagań odnoszących się do kształtu decyzji administracyjnej i zasad postępowania przed organem administracji (odwołanie – k. 2 – 22 akt sądowych).

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wnosił o jego oddalenie, podnosząc argumenty które legły u podstaw zaskarżonej decyzji oraz nadto wskazując, że w sprawie z odwołania wnioskodawcy spełnione zostały przesłanki powagi rzeczy osądzonej, z uwagi na to, że w ocenie Zakładu dokumentacja złożona przez J. A. nie wskazuje na nowe okoliczności, które miałyby wpływ na wysokość świadczenia emerytalnego ubezpieczonego i które nastąpiły po uprawomocnieniu się wyroku Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 10 grudnia 2014 roku (odpowiedź na odwołanie – k. 31 – 32 a.s.).

Na posiedzeniu w dniu 17 czerwca 2015 roku J. A. zeznał, że domaga się przyjęcia za okres pracy w Czechosłowacji od 1984 roku do 1990 roku wynagrodzenia zastępczego A. M., a do okresów zatrudnienia uwzględnienia faktycznego okresu pobytu za granicą na podstawie paszportu wewnętrznego wydanego przez Czechy, tj. okresu od 1990 roku do 2002 roku (protokół – k. 47v. – 48 a.s.).

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

W dniu 27 lutego 2012 roku J. A. złożył do organu rentowego wniosek w którym domagał się przyjęcia za okres pracy na budowach eksportowych w Czechosłowacji wynagrodzenia zastępczego osiąganego przez A. M. w okresie od dnia 3 września 1990 roku do dnia 31 marca 1991 roku, zatrudnionego na stanowisku kierownika budowy eksportowej na terenie Czechosłowacji.

W rozpoznaniu wniosku z dnia 27 lutego 2012 roku decyzją z dnia 24 kwietnia 2012 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. odmówił ubezpieczonemu przeliczenia emerytury, gdyż w okresie od 1 maja 1973 roku do 30 września 2011 roku J. A. podlegał ubezpieczeniom społecznym z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej. W uzasadnieniu organ wskazał, że wnioskodawca nie przedłożył jakichkolwiek dokumentów jak świadectwa pracy czy zaświadczenie o zatrudnieniu, potwierdzających fakt pracy w Towarzystwie (...), co uniemożliwiło uznanie, że pracował w tej firmie jako pracownik.

W dniu 30 maja 2012 roku ubezpieczony odwołał się od decyzji z dnia 24 kwietnia 2012 roku, co ostatecznie sprecyzowane zostało na posiedzeniu w dniu 3 kwietnia 2013 roku, wnosząc o ustalenie zatrudnienia w Towarzystwie (...) w W. oraz o przyjęcie wynagrodzeń zastępczych za okres zatrudnienia w tym podmiocie od dnia 1 stycznia 1991 roku. Nadto na posiedzeniu w dniu 3 kwietnia 2013 roku sprecyzował, że przedmiotem jego żądania jest przyjęcie w podstawie wymiaru świadczenia emerytalnego wynagrodzeń zastępczych za okres zatrudnienia w Towarzystwie (...) w W. w okresie od dnia 1 stycznia 1984 roku do dnia 31 grudnia 1990 roku, wnosząc o przyjęcie kwot wynagrodzenia przysługującego w okresie od dnia 1 stycznia 1984 roku do dnia 31 grudnia 1990 roku A. M..

Wyrokiem z dnia 7 maja 2014 roku Sąd Okręgowy w Lublinie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w sprawie o sygn. akt VII U 2823/12 oddalił odwołanie od decyzji z dnia 24 kwietnia 2012 roku. Od wskazanego wyroku apelację wniósł ubezpieczony. Rozpoznający apelację Sąd Apelacyjny w Lublinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 10 grudnia 2014 roku środek zaskarżenia oddalił. Oba prawomocne wyroki stwierdzały, że w okresie od dnia 1 stycznia 1984 roku do dnia 31 grudnia 1990 roku J. A. nie był zatrudniony w Towarzystwie (...) w W. na podstawie umowy o pracę.

W dniu 5 lutego 2015 roku ubezpieczony złożył do organu rentowego wniosek o ponowne naliczenie emerytury, w którym domagał się naliczenia emerytury od dnia 12 października 2011 roku z uwzględnieniem nie uwzględnionych okresów podlegania ubezpieczeniu, uwzględnienie do podlegania ubezpieczeniu okresów pracy na kontrakcie za granicą, dokładnie w Czechosłowacji i uwzględnienie wynagrodzeń zastępczych.

W okresie od dnia 1 maja 1973 roku do dnia 30 września 2011 roku ubezpieczony prowadził pozarolniczą działalność gospodarczą pod firmą (...) (...) i z tego tytułu podlegał ubezpieczeniu społecznemu.

(wnioski – k. 91 – 92, 150 – 151 a.r.; decyzje – k. 117, 158 a.r.; odwołanie – k. 2 – 3; protokół – k. 58v., 59v.; pismo procesowe ubezpieczonego – k. 117; wyroki – k. 125, 183; uzasadnienia – k. 127 – 131, 186 – 190v.; apelacja – k. 134 – 141, 154; akt sprawy o sygn. VII U 2823/12)

Stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił w całości w oparciu o powołane dowody z dokumentów. Ich autentyczność w toku procesu nie była kwestionowana przez strony. Ich forma oraz treść nie wzbudziła ponadto wątpliwości co do ich autentyczności z urzędu, wobec czego zostały one uznane za wiarygodne w całości i jako takie stanowiły pełnowartościowe źródło informacji o okolicznościach faktycznych w sprawie.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie J. A. nie jest zasadne i nie zasługuje na uwzględnienie.

Do okoliczności spornych w rozpoznawanej sprawie, biorąc pod uwagę treść zaskarżonej decyzji, odwołania, wniosku złożonego przed organem rentowym oraz składanych zeznań należy możliwość przeliczenia świadczenia emerytalnego ubezpieczonego w zakresie podstawy wymiaru świadczenia przy uwzględnieniu wynagrodzenia zastępczego z tytułu zatrudnienia ubezpieczonego na podstawie umowy o pracę w związku z zatrudnieniem na budowach eksportowych w Czechosłowacji w okresie od dnia 1 stycznia 1984 roku do dnia 31 grudnia 1990 roku, osiąganego przez A. M. oraz przeliczenia świadczenia w zakresie stażu pracy przy uwzględnieniu okresów zatrudnienia pokrywających się z faktycznym okresem pobytu za granicą od dnia 1 stycznia 1991 roku do 31 grudnia 2002 roku.

Odnosząc się do pierwszej z okoliczności objętej sporem należy wskazać, że w rozpoznawanej sprawie zachodzi w jej zakresie stan powagi rzeczy osądzonej o którym stanowi art. 366 k.p.c. Zgodnie z jego treścią wyrok prawomocny ma powagę rzeczy osądzonej tylko co do tego, co w związku z podstawą sporu stanowiło przedmiot rozstrzygnięcia, a ponadto tylko między tymi samymi stronami.

Wstępnie należy wskazać na wypracowany w orzecznictwie pogląd zgodnie z którym przyjmuje się, że w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych powaga rzeczy osądzonej ma walor szczególny, który ogranicza jej praktyczne znaczenie (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 15 lipca 2011 roku, sygn. I UK 425/10 (niepublikowane); wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 czerwca 2012 roku, sygn. II UK 289/11). Ten szczególny walor wpływający na ograniczenie praktycznego znaczenia instytucji powagi rzeczy osądzonej wynika z tego, że choć rozstrzygnięcia sądowe w tych sprawach ustalają treść łączącego strony stosunku prawnego w chwili wyrokowania, to nowe zdarzenia zachodzące po uprawomocnieniu się orzeczenia mogą spowodować przekształcenie treści praw i obowiązków stron stosunku ubezpieczenia społecznego, gdyż nie jest wykluczone spełnienie się lub upadek przesłanek materialnoprawnych prawa do świadczeń z ubezpieczenia społecznego (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 lipca 2005 roku, sygn. I UK 11/05).

W świetle dotychczasowego orzecznictwa w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych wyrok nie ma powagi rzeczy osądzonej, jeżeli dotyczy odmowy przyznania świadczenia z ubezpieczenia społecznego, a po jego uprawomocnieniu się organ rentowy wydał nową decyzję, opartą na nowych dowodach, mających wpływ na ujawnienie rzeczywistego stanu faktycznego i jego prawidłową ocenę, gdyż wydanie nowej decyzji uprawnia ubezpieczonego do złożenia od niej odwołania i zobowiązuje sąd do sprawdzenia jej prawidłowości (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19 stycznia 1984 roku, sygn. III URN 131/83; uchwały Sądu Najwyższego z dnia 3 października 1996 roku, sygn. II UZP 18/96 oraz z dnia 20 września 1978 roku, sygn. II UZP 7/78; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 października 1986 roku, sygn. II URN 182/86). Wydanie przez organ rentowy nowej decyzji, także co do świadczenia będącego przedmiotem wcześniejszej decyzji i postępowania wcześniej zakończonego prawomocnym wyrokiem sądu, wszczętego w wyniku wniesienia od niej odwołania - co do zasady - uprawnia ubiegającego się o świadczenie do wniesienia kolejnego odwołania do sądu, a wszczęta w ten sposób sprawa cywilna nie jest sprawą o to samo świadczenie w rozumieniu art. 199 § 1 pkt 2 k.p.c. (wyroki Sądu Najwyższego z dnia 19 lutego 2007 roku, sygn. I UK 266/06 oraz z dnia 21 maja 2008 roku, sygn. I UK 370/07).

Nie oznacza to jednak, że w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych powaga rzeczy osądzonej nigdy nie ma miejsca. O tożsamości przedmiotu sporu świadczy nie tylko tożsamość żądania zawarta w poszczególnych wnioskach skierowanych do organu rentowego, ale także stan faktyczny i prawny, jaki istniał w chwili zamknięcia rozprawy w poprzednim postępowaniu (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19 czerwca 1998 roku, sygn. II UKN 105/98). Powaga rzeczy osądzonej dotyczy więc tych orzeczeń sądów ubezpieczeń społecznych, których podstawa faktyczna nie może ulec zmianie lub gdy odwołanie od decyzji organu rentowego zostało oddalone po stwierdzeniu niespełnienia prawnych warunków do świadczenia wymaganych przed wydaniem decyzji będącej przedmiotem postępowania sądowego (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 grudnia 2005 roku, sygn. II UK 61/05; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 maja 2009 roku, sygn. II UK 211/08; wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 26 kwietnia 2006 roku, sygn. III AUa 3303/04; postanowienie Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 12 października 2006 roku, sygn. III AUa 842/06).

Przyjmując dopuszczalność występowania w sprawie z zakresu ubezpieczeń społecznych instytucji powagi rzeczy osądzonej należy wskazać, że przedmiotowe granice powagi rzeczy osądzonej wyznacza przedmiot rozstrzygnięcia sądu w związku z podstawą rozstrzygnięcia. Przedmiot rozstrzygnięcia w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych zależy z kolei od treści zaskarżonej decyzji oraz żądania odwołania. Powaga rzeczy osądzonej zachodzi przede wszystkim w sytuacji, w której żądanie odwołującego jest tożsame z przedmiotem prawomocnego rozstrzygnięcia, które zapadło w innej sprawie, a więc gdy w obu sprawach żądania były identyczne. O tożsamości przedmiotu rozstrzygnięcia można mówić nie tylko wtedy, gdy w obu sprawach żądania były identyczne, ale także wtedy, gdy chodzi o żądania sformułowane inaczej, ale oparte na tej samej podstawie faktycznej i zmierzające do tego samego celu (wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 26 kwietnia 2006 roku, sygn. III AUa 3303/04), co w rozpoznawanej sprawie miało miejsce, gdyż ubezpieczony w sprawie z odwołania od decyzji z dnia 24 kwietnia 2012 roku, zakończony prawomocnymi wyrokami Sądu Okręgowego w Lublinie z dnia 7 maja 2014 roku oraz Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 10 grudnia 2014 roku, wnosił ostatecznie o przyjęcie w podstawie wymiaru świadczenia emerytalnego wynagrodzeń zastępczych za okres zatrudnienia w Towarzystwie (...) w W. w okresie od dnia 1 stycznia 1984 roku do dnia 31 grudnia 1990 roku i o przyjęcie kwot wynagrodzenia przysługującego w tym okresie A. M.. Natomiast w niniejszym postępowaniu domaga się przyjęcia za okres pracy w Czechosłowacji od 1984 roku do 1990 roku wynagrodzenia zastępczego A. M.. Zestawienie opisanych roszczeń w sposób jednoznaczny pozwala na przyjęcie wniosku o tym, że choć nie są one sformułowane identycznie, to jednak oparte są na tej samej podstawie faktycznej i zmierzają do tego samego celu, tj. przeliczenia świadczenia emerytalnego ubezpieczonego w zakresie podstawy wymiaru tego świadczenia przy uwzględnieniu wynagrodzenia zastępczego z tytułu zatrudnienia ubezpieczonego na podstawie umowy o pracę w związku z zatrudnieniem na budowach eksportowych w Czechosłowacji w okresie od dnia 1 stycznia 1984 roku do dnia 31 grudnia 1990 roku, osiąganego przez A. M.. Tymczasem prawomocnie rozstrzygnięto, że we wskazanym okresie ubezpieczony nie pozostawał w stosunku pracy i w konsekwencji nie był zatrudniony w Towarzystwie (...) w W., lecz we wskazanym okresie prowadził pozarolniczą działalność gospodarczą.

W niniejszej sprawie po prawomocnym rozpoznaniu odwołania ubezpieczonego od decyzji z dnia 24 kwietnia 2012 roku w ocenie Sądu nie zaistniały nowe okoliczności faktyczne, które uzasadniałyby przeprowadzenie nowego postępowania sądowego. W niniejszej sprawie skarżący nie wskazał na żadne nowe okoliczności ani te, które istniały by przed wydaniem decyzji z dnia 24 kwietnia 2012 roku, które uzasadniałyby wznowienie tamtego postępowania, ani takie które powodowałyby konieczność rozpoznania sprawy jako nowej. Natomiast treść wniosku z dnia 5 lutego 2015 roku oraz odwołania od decyzji z dnia 19 lutego 2015 roku, sprecyzowanego na posiedzeniu w dniu 17 czerwca 2015 roku, w istocie stanowi powtórzenie argumentów podnoszonych już uprzednio w sprawie prawomocnie zakończonej. Sam fakt przedłożenia przez ubezpieczonego nowych dokumentów powyższej oceny, zdaniem Sądu, zmienić nie może i nie stanowi podstawy do wzruszenia prawomocnie zakończonego postępowania, czy rozpoznania sprawy jako nowej. W istocie przedłożone dokumenty nie prowadzą do zmiany ustalonego prawomocnymi wyrokami stanu faktycznego. Choć złożone przy ubezpieczonym pisma dotyczące H. S., A. F. i B. K., odnoszą się do innych osób niż pisma złożone w sprawie z odwołania od decyzji z dnia 24 kwietnia 2012 roku (w tamtej sprawie wnioskodawca złożył pismo w identycznej treści adresowane do M. H. (k. 6 a.e. t. I), to jednak w istocie dowodowej odnoszą się do zasadny, która

została już prawomocnie przesądzona, tj. niepozostawania w zatrudnieniu w ramach stosunku pracy podczas nadzoru budów eksportowych w Czechosłowacji.

Natomiast złożone dokumenty w postaci książeczki walutowej i książeczki kontrolnej były już przedmiotem rozważań Sądu Okręgowego i Apelacyjnego w sprawie VII U 2832/12.

Podobnie dowodem na istnienie stosunku pracy nie jest również pismo R. adresowane do zewnętrznej instytucji (k. 39), czy też polecenie wyjazdu (k. 23).

Zatem, chociaż zasadą jest, że powaga rzeczy osądzonej w sprawie z zakresu ubezpieczeń społecznych ma szczególny walor, który ogranicza jej praktyczne znaczenie, to jednak w niniejszej sprawie prawomocnie rozpoznanie odwołania ubezpieczonego od decyzji z dnia 24 kwietnia 2012 roku, przy tożsamyh okolicznościach faktycznych oraz podstawach prawnych zaskarżonego rozstrzygnięcia czyni niemożliwym rozpoznanie niniejszej sprawy w zakresie pierwszej z okoliczności objętej sporem.

Odnosząc się do drugiej ze spornych okoliczności, tj. możliwości przeliczenia świadczenia w zakresie stażu pracy przy uwzględnieniu okresów zatrudnienia pokrywających się z faktycznym okresem pobytu za granicą od dnia 1 stycznia 1991 roku do 31 grudnia 2002 roku, na wstępie należy uznać, że z uwagi na ogólnikowość sformułowania przez ubezpieczonego wniosku z dnia 5 lutego 2015 roku o ponowne naliczenie emerytury co do zakresu żądań oraz treść zaskarżonego rozstrzygnięcia organu rentowego z dnia 19 lutego 2015 roku, Sąd doszedł do przekonania, że sprecyzowane przez skarżącego na posiedzeniu w dniu 17 czerwca 2015 roku żądanie, kreujące opisaną okoliczność objętą sporem, stanowiło przedmiot rozstrzygnięcia przez Zakład. Z tych względów podlegało merytorycznemu rozpoznaniu.

Wbrew twierdzeniom ubezpieczonego do jego sytuacji w zakresie oceny zasadności zgłoszonego żądania w żadnej mierze nie ma zastosowania zasada ochrony praw nabytych, bowiem takiej oceny należy dokonać przy uwzględnieniu obowiązujących w chwili zgłoszenia takiego żądania przepisów, tj. ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2015 roku, poz. 748), nie zaś jak twierdzi skarżący, w oparciu o przepisy ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i członków ich rodzin. Żaden z przepisów obowiązującej ustawy emerytalnej nie przewiduje rozwiązania, które zaspokajałoby żądanie ubezpieczonego. Ma to przesądzające znaczenie w kontekście wypracowanego w orzecznictwie poglądu zgodnie z którym, możliwość podwójnego zaliczenia danego okresu do stażu ubezpieczeniowego, od którego zależy nabycie prawa do świadczenia lub ustalenie jego wysokości, musiałaby wynikać z konkretnego upoważnienia ustawowego, takiego jak np. zawarte w art. 5 ust. 3 ustawy emerytalnej w odniesieniu do okresów działalności kombatanckiej, podlegania represjom wojennym i powojennym oraz pracy przymusowej (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2 października 2008 roku, sygn. II UK 49/08). Tymczasem wskazany przez ubezpieczonego okres od dnia 1 stycznia 1991 roku do 31 grudnia 2002 roku jako okres pracy za granicą, który już został uwzględniony w stażu ubezpieczeniowym z tytułu prowadzonej przez skarżącego pozarolniczej działalności gospodarczej, pomijając kwestię jego oceny jako okresu pozostawania przez ubezpieczonego w stosunku pracy, podobnego wyszczególnienia ustawowego się nie doczekał.

Mając powyższe na uwadze, na podstawie powołanych przepisów oraz art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. Sąd orzekł jak w sentencji.